

GÖYNÜK VE MUDURNU'DAN YENİ YAZITLAR III
NEW INSCRIPTIONS FROM GÖYNÜK AND MUDURNU III

HÜSEYİN SAMİ ÖZTÜRK* FİLİZ DÖNMEZ-ÖZTÜRK**

Öz: Makalede 2012–2104 yılları arasında Nikaia ve Modrena antik kentinin teritoryumunda bulunan 14 yeni yazıt tanıtılmaktadır. Nikaia ve Modrena antik kentinin teritoryumundan ele geçen tüm yazıtlar Roma İmparatorluk Çağı'na tarihlenmektedir. Bu yazıtlar, bölgenin kültürel zenginliğini gösteren çok sayıda *anthroponymos* (şahıs ismi) içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Bithynia • Nikaia • Modrena • Bolu • Göynük • Mudurnu • Zeus • Yazıt • *Anthroponymos*

Abstract: This article presents 14 new inscriptions found in the territory of Nicaea and Modrena, during surveys conducted between 2012 and 2014. All of these inscriptions came from the area which in Roman imperial times formed a part of the territory of Nicaea and Modrena. The unpublished epigraphic documents presented here include numerous *anthroponyms*, underlining the cultural richness of this region.

Keywords: Bithynia • Nicaea • Modrena • Bolu • Göynük • Mudurnu • Zeus • Inscription • *Anthroponym*

Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nden alınan bir izinle 2012 yılında, Yrd. Doç. Dr. Filiz Dönmez-Öztürk'ün başkanlığında, Dr. Hüseyin Sami Öztürk'ün de aralarında bulunduğu bir ekip tarafından Bolu İli'ne bağlı Göynük ve Mudurnu İlçeleri sınırlarında Epigrafik-Tarihi Coğrafi Yüzey Araştırması adlı bir proje başlatılmıştır¹. Yrd. Doç. Dr. Filiz Dönmez-Öztürk'ün 2012 ve 2013 yıllarında yürüttüğü proje, 2014 yılında yine Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izniyle Dr. Hüseyin Sami Öztürk başkanlığında devam ettirilmiştir. Bu üç yıllık çalışma sırasında, çoğu yayımlanmamış toplam 120 yazıt kayıt altına alınmıştır. Bu yazıtlardan bir kısmı Filiz Dönmez-Öztürk tarafından çeşitli dergi ve kitaplarda yayımlanmıştır².

* Yrd. Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Tarih Bölümü, Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul.
hsoztrk@yahoo.com

** Yrd. Doç. Dr. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü, İstanbul.
Göynük ve Mudurnu'daki epigrafik araştırma ve yayınlar Sevgili Yrd. Doç. Dr. Filiz DÖNMEZ-ÖZTÜRK'ün 21 Ocak 2014 tarihinde ebediyete uğarlanması sebebiyle yarım kalmıştır. Söz konusu bu çalışma Dr. Hüseyin Sami ÖZTÜRK tarafından biricik eşinin anısına gözden geçirilip yeni yazıtlar eklenerek yayına hazırlanmıştır.

¹ Bölgede çalışma lisansı veren Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü / Kazı ve Araştırmalar Dairesi Başkanlığı ile çalışanlarına; finansal destekleri için MSGSÜ BAP ve ayrıca her türlü yardım ve desteği için Mudurnu Kaymakamı Kerem Süleyman YÜKSEL'e, Mudurnu Belediye Başkanı Mehmet İNEGÖL ile Kamuran ESEN'e; çalışmada özverili çalışmaları başta olmak üzere yazıtları da kopyalamamıza yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Bülent ÖZTÜRK (Sakarya Üniversitesi Tarih Bölümü), Adem GÜNDÜZ (Arkeolog) ile Ezgi DEMİRHAN'a (MÜ Lisans, Tarih) teşekkür ederiz. Tabi ki yöre halkını ve köy muhtarlarını da unutmamak gerekir. Onlar olmasa yazıtlara ulaşmamız mümkün olmazdı. Bu vesileyle başta Bolu İli Göynük İlçesi Himmetoğlu Köyü'ndeki Murat ÖZDEMİR olmak üzere, tüm yöre insanına ayrıca teşekkürü bir borç biliriz.

² "Göynük ve Mudurnu'dan Yeni Yazıtlar I". *MJH* II/2 (2012) 67–77; "Bolu İli Göynük ve Mudurnu İlçeleri Epigrafik Tarihi Coğrafi Yüzey Araştırması Projesi-2012". *Türk Eskiçağ Bilimler Enstitüsü: Haberler Dergisi* 35

Makalede on biri mezar, biri adak, ikisi *addendum et corrigendum* olmak üzere toplam 14 yazıt tanıtılmaktadır.

1. Asklepiodotos, Domitius ile Aristainetos'un Zeus'a Adağı

Kireçtaşından, üst ve alt tarafı kırılmış bir adak taşı. Taşın sol yanında ağaç ve kuş motifi; sağ yanında bir öküz başı; üstünde şimşek demeti motifi yer almaktadır.

Buluntu Yeri: Bolu İli, Göynük İlçesi, Kızılkuyu Köyü, Merkez Mahalle, Köy imamının evinin önündeki bahçede. Söz konusu yazıtta Ahmet Irmak aracılığıyla ulaşılmıştır. Bu vesileyle kendisine teşekkür ederiz.

Ölçüler: Y: 42,5 cm.; G: 24 cm.; D: 20 cm.; HY: 0,8-1,7 cm.

Env. No.: 116.

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: E. Demirhan; Kalıp: –.

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

Ἀσκληπιόδο-
2 τος Ἀρισταινέ-
του καὶ Δομίτι-
4 ος Παπίου καὶ
Ἀρισταίνετος
6 Σεύθου ὑπὲρ
τῶν καρπῶν
8 τῆς δικωμίας.

Çeviri:

Aristainetos oğlu Asklepiodotos, Papias oğlu Domitius ve Seuthes oğlu Aristainetos Çiftköy Halkı'nın ürünlerinin verimi için (bu adayı Zeus'a sundular).

6 Σεύθης adı Nikaia'dan ilk kez belgelenmektedir. Bu isim Klaudiopolis kentinden daha önce bilinmektedir (*IKlaud.* 150; 160; 161). Σεύθης adının Küçük Asya'dan bilinen örnekleri için bk. *LGNVA*; VB s.v. “Σεύθης”. Bu isim için ayrıca bk. Detschew 1957, 434–437.

8 δικωμία yani “Çiftköy Halkı” Bilecik İli, Pazaryeri İlçesi, Ahmetler Köyü (*INikaia* 1551 = *SEG* 32, 1254) ile Phrygia'daki Seygitgazi/Nakoleia civarındaki (Drew-Bear 1978, 50) başka yazıtlardan

(2013) 34–37; “Bolu İli Göynük ve Mudurnu İlçeleri Epigrafik Tarihi Coğrafya Yüzey Araştırması Projesi”. *AST* 31 (2014) 313–323; “Erste Ergebnisse Epigraphischer Feldforschungen in Bithynien (Göynük und Mudurnu)”. Eds. V. Cojocaru et al., *Interconnectivity in the Mediterranean and Pontic World during the Hellenistic and Roman Periods*. Cluj - Napoca (2014) 641–661; “Neue Inschriften aus Göynük und Mudurnu II”. *Philia* 1 (2015) [Baskıda (H. S. ÖZTÜRK ile)]; “2013 Yılı Bolu İli Göynük ve Mudurnu İlçeleri Epigrafik Tarihi Coğrafya Yüzey Araştırması Projesi”. *Türk Eskiçağ Bilimler Enstitüsü: Haberler Dergisi* 38 (2014) 28-30; H. Sami Öztürk, “Bolu İli Göynük ve Mudurnu İlçeleri Epigrafik Tarihi Coğrafi Yüzey Araştırmaları - 2014”. *Türk Eskiçağ Bilimler Enstitüsü: Haberler Dergisi* 39 (2015) 30–31.

da bilinmektedir. "Çiftköy Halkı" adı gibi, Roma İmparatorluk Dönemi'nde Küçük Asya'daki bir *toponymos*'tan adını alan birçok küçük yerleşim bulunmaktadır³.

Zeus'un epiteti olan yıldırım demetinin stelin üzerinde yer almasından dolayı, adağın Tanrı Zeus'a yapıldığı söylenebilir. Nikaia'dan daha önce de köylülerin, bölgenin baş tanrısı olan Zeus'a ürünlerin bereketi için yaptıkları birçok adak bilinmektedir (örnekler için bk. *INikaia* 1083; 1153).

2. Antipatros ile Theophila'nın Mezarı

Kireçtaşından, altı kısmen kırık ve yer yer aşınmalar olan bir mezar steli. En altında bir zıvana yuvası bulunmaktadır. Yan yüzler düzlenmiş görünmektedir. En üstte sağ ve sol kenarlarda birer akroter; ortasında ise bir *phiale* yer almaktadır.

Buluntu Yeri: Bolu İli, Göynük İlçesi, Çayköy, Kamile Soykan'ın evinin önünde. Söz konusu yazıtta Köy Muhtarı Saffet Biçer aracılığıyla ulaşılmıştır. Bu vesileyle kendisine teşekkür ederiz.

Ölçüler: Y: 1,57 m.; G: 60 cm.; D: 50 cm.; HY: 2,8-4,4 cm.

Env. No.: 113.

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: E. Demirhan; Kalıp: -.

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

- Θεώφιλος μετὰ
 2 τῶν ἀδελφῶ[v]
 Ἀντιπάτρω τῷ
 4 πατρὶ μνήμης
 χάριν ζήσαντι
 6 ἔτη ξ' ^{vvv}
 καὶ Θεοφίλα [τ-]
 8 ἡ μητρὶ ζησά-
 ση ἔτη ^{vv} νη'.

Çeviri:

Theophilos (bu mezarı) kardeşleriyle birlikte 60 yıl yaşayan babası Antipatros'a anısı vesilesiyle ve 58 yıl yaşayan annesi Theophila'ya (yaptır-dılar).

3. Asklepiados'un Mezarı

Kireçtaşından bir mezar stelinin üst yarısı. Üçgen alınlıklı bir stel olabilir; ancak üzerine sıva yapıldığı için tam olarak tanımlanamamaktadır.

Buluntu Yeri: Bolu İli, Göynük İlçesi, Kızıköyü Merkez Mahalle, M. İbrahim ÖZTÜRK'ün evinin sol girişinde taşıyıcı olarak kullanılmış. Söz konusu yazıtta Ahmet IRMAK aracılığıyla ulaşılmıştır.

Ölçüler: Y: 65 cm.; G: 68 cm.; D: 34 cm.; HY: 1,2-1,6 cm.

³ Konu hakkında detaylı bilgi için bk. Mitchell 1993, 178 vd.

Env. No.: 119.

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: E. Demirhan; Kalıp: –.

Tarih: M.S. I.-II. yüzyıl.

Ἀσκληπιάδ[ος Π]απέου· ὡ χαῖρε.

Çeviri:

Papeas/Papias oğlu Asklepiados (burada yatıyor). Hoşçakalın!

1 Παπέας adı Nikaia ve Bithynia'da ilk kez belgelenmektedir. Bu isim şimdiye kadar sadece Kıрым'daki Pantikapaion antik kentinden bilinmektedir. Bu isim için bk. *LGPN IV s.v.* “Παπέας”. Ancak, bu isim harf değişiminden ötürü Παπίας da olabilir: Παπέας = Παπίας. Bu nedenle -ε'nun –ι ile değişimi için bk. Laminger-Pascher 1973, 17; Gignac 1976, 249. Bu isim eğer Papias ise, Nikaia'da oldukça sık görülmektedir (*INikaia* 1240; 1321; 1467; 1475; ayrıca bk. 5 numaralı yazıt). Papias adının Bithynia başta olmak üzere Küçük Asya'da görüldüğü diğer yerler için bk. *LGPN VA; VB s.v.* “Παπίας”.

4. Casius, Arkhelaos ile Papias'ın Mezarı

Kireçtaşından bir mezar steline ait üst parça. Ön yüz dışındaki yüzler genel olarak kaba bırakılmış. Yazıtın olduğu ön yüzün üst yarısı oldukça aşınmıştır. En üstünde dibek taşı olarak kullanıldığını gösteren oldukça büyük bir çukur yer almaktadır.

Buluntu Yeri: Bolu İli, Göynük İlçesi, Hilaller Köyü, köy meydanında.

Ölçüler: Y: 61,5 cm.; G: 71,5 cm.; D: 67 cm.; HY: 2,9-3,7 cm.

Env. No.: 93

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: H. S. Öztürk; Kalıp: –

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

- A[— — — — —]
- 2 Π.[— — — — —]
- NO[— — — — —]
- 4 ΚΟΠΗΞ . . [ca. 12]
- σαις ἐτῶν κ' Ε
- 6 ἔτους δ' Κάσιος Ἀριστάρχ[ου]
- ζήσας ἔτη ξ', τούτου υἱὸς
- 8 Ἀρχέλαος ἐτῶν ιη'.
- ἔτους δ' Παπίας Ἀριστάρχ[ου]
- 10 ζήσας ξ[τη] ξγ'.

Çeviri:

...]sais(?) 20(?) yıl yaşadı; 4. yılda, 60 yıl yaşayan Aristarkhos oğlu Casius (burada yatıyor). O'nun oğlu Arkhelaos 18 yıl yaşadı. 4. yılda, 63 yıl yaşayan, Aristarkhos oğlu Papias (burada yatıyor).

9 Παπίας ismi için bk. 4 numaralı yazıt.

Yazıtın ilk 5 satırı yüzyıllar içinde iklimsel nedenlerden ötürü aşırı derecede bozulmuştur. Geri kalan satırlar olasılıkla, toprak altında kaldıkları için iklimin olumsuz şartlarından etkilenmemişlerdir. Yazıttan anlaşıldığı kadarıyla bu bir aile mezarlığıdır: Cassius ile Papias kardeşirler; Arkhelaos ise Cassius'un oğludur.

5. Dionysios ile Ouarnas'un Mezarı

Karataştan (bazalt, andezit), üst ve alt kısmı profilli, dikdörtgen bir mezar kaidesi. Yazıtlı kısmın sağ ve sol yanları kırılmış.

Buluntu Yeri: Bolu İli, Mudurnu İlçesi, Sarpuncul Köyü, Muratlar Mahallesi, yıkılan caminin önünde, fırının yanında.

Ölçüler: Y: 1,16 m.; G: 71 cm.; D: 61 cm.; HY: 3,1-3,7 cm.

Env. No.: 66.

Kayıt: F. Dönmez-Öztürk; Foto: A. Gündüz; Kalıp: –.

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

- [Διο]νύσιος υἱὸς πα-
 2 [τρι] Διονυσίῳ Τηλε-
 [μι]άρχου ἀνέθηκα τ-
 4 [ὸ]ν βωμὸν μνή-
 [μι]ης χάριν καὶ ἄ-
 6 [δ]ελφῶ Οὐαρνω
 [γ]λυκυτάτῳ.

Çeviri:

Oğul Dionysios, babası Telemakhos oğlu Dionysios ve pek sevgili kardeşi Ournas'ın anısından ötürü bu sunağı dikti.

6 Οὐαρνας adı Nikaia ve hatta Bithynia'dan ilk kez belgelenmektedir. Bu isim daha önce Kappadokia Komanası (*IKomana* 167 = *SEG* 58, 1664) ile Pamphylia'daki Laertes (Bean –Mitford 1970, 98 no: 78; 100 no: 82) kentinden bilinmektedir. Bu isim için ayrıca bk. *LGPN* VB s.v. “Οὐαρνας”.

6. Diognetos ile Eias'ın Mezarı

Kireçtaşından dikdörtgen bir mimari blok. Sağ ve sol yanlarında kenet yuvası mevcut; büyükce bir mezar yapısına ait olmalıdır. Üst kısmının içi oyularak daha sonra dibek taşı olarak kullanılmış.

Bulutnu Yeri: Bolu İli, Göynük İlçesi, Hacımahmut Köyü, Çiftlik Mahallesi'nde oturan Mehmet Yılmaz'ın evinin önünde yer almaktadır. Yazıt, köy civarından bulunup getirilmiştir. Söz konusu yazıtta Sami İren sayesinde ulaşılmıştır. Bu vesileyle hem Sami İren'e hem de ev sahiplerine yardımlarından ötürü teşekkür ederiz.

Ölçüler: Y: 70 cm.; G: 76 cm.; D: 71 cm.; HY: 2,1-7,3 cm.

Env. No.: 51

Kayıt: F. Dönmez-Öztürk; Foto: A. Gündüz; Kalıp: –

Tarih: M.S. 218 sonrası.

- [Τ(ίτος)?] Φαούιος [Σεο-
 2 ηρη]ανός Ἀσκληπιόδοτος
 υἱός·Τ(ίτου)·Φλαοίου
 4 Σε[ο]ρηριανού Δημητρίου
 τοῖς πάπποις Διογνητῶ καὶ Εἰάδι
 6 τὸν βωμὸν σὺν τοῖς ἀνδριάσι
 μνήμης καὶ εὐσεβείας χάριν
 8 ἀνέστησεν.

Çeviri:

Titus Flavius Severianus Demetrios oğlu Titus(?) Flavius Severianus Asklepiodotos bu sunağı heykelleriyle birlikte büyük ebeveynleri Diognetos ile Eias'a hatırası ve dindarlığından ötürü dikti.

1 Φλαύιος'tan önce birkaç harflik boşluk bulunmaktadır. Babasının Titus *praeonemen*'i taşıdığını düşünürsek burada da bir Titus adı beklenmelidir. Zira *Titus Flavius*'tan ötürü vatandaşlık hakkını Flaviuslar Dönemi'nde aldığı anlaşılan ailenin, bu durumu devam ettirdiğini düşünmek yanlış olmayacaktır.

5 Διόγνητος adı Nikaia'dan ilk kez belgelenmektedir. Bu ismin Bithynia Bölgesi'nde görüldüğü yerler için bk. *LGPN VA s.v. "Διόγνητος"*.

§ Eías adı Nikaia'da bulunmuş daha önceki iki yazıttan bilinmektedir: *INikaia* 1201; Merkelbach – Şahin 1983, 57 vd. = *SEG* 33, 1082.

6 βωμός kelimesinin Nikaia kenti ve egemenlik alanında geçtiği örnekler için bk. *INikaia* 1581; Çokbankir 2010, 334 vd. no: 10; Öztürk 2011, 148 vd. no: 1; Öztürk – Kılıç-Aslan 2012, 107 no: 11. βωμός kelimesi hakkında detaylı bilgi için ayrıca bk. Kubínska 1968, 73 vdd.; Coulton 2005, 127–157.

Titus(?) Flavius Severianus Asklepiodotos, İznik'te bulunmuş ve şimdi İznik Arkeoloji Müzesi'nde yer alan yayımlanmış bir onur yazıtından tanınmaktadır⁴. Söz konusu bu yazıtta göre O, iki kez Tanrıça Roma'nın rahipliğini, iki kez *agoranomos*'luk, hububat işlerinin yöneticiliğini ve *boule* ile ilgili işlerin mali memurluğu görevlerini yerine getirmiştir. Bütün bunların yanı sıra, Roma ordusuna erzak temin etmiş; teke tek dövüş ve av oyunları düzenlemiştir. Nikaia kentinin kırsalında yer

⁴ *INikaia* 60 = *INikaia* II. 1 *Add.* 329 = *SEG* 29, 1281.

alan günümüzdeki Göynük İlçesi Hacımahmutlar Köyü'nde ele geçen yeni yazıtla birlikte Flavius Severianus Asklepiodotos'un aile kökenini öğrenmiş olmaktadır. Onur yazıtında yaptığı işlerden anlaşılacağı üzere, Flavius Severianus Asklepiodotos'un ailesi buranın önde gelen kişilerinden olmalıydılar. Bu nedenle Bugünkü Hacımahmutlar Köyü civarında kırsal antik bir yerleşim aranmalıdır.

7. Eia'nın Mezarı

Kireçtaşından üst ve altı kırık bir mezar steli. Stelin yan yüzleri kaba bırakılmış. Stelin ön yüzünün üstünde bir niş içinde vazo motifi; stelin altın da bir kapı motifi işlenmiş. Kapı motifinin sağ ve sol üst kenarlarında rozet yer almaktadır.

Buluntu Yeri: Bolu İli, Göynük İlçesi, Ekinciler Köyü, Kocamezarlık'ta (= Eski Mezarlık) yol altında. Söz konusu yazıtta Sami İren aracılığıyla ulaşılmıştır.

Ölçüler: Y: 92 m.; G: 58 cm.; D: 25 cm.; HY: 2.1-3.6 cm.

Env. No.: 50

Kayıt: F. Dönmez-Öztürk; Foto: H. S. Öztürk; Kalıp: –

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

Ἔτους β' ἢ Εἶα

2 Ἀρισταινέ{ι}του, γυν-
ῆ δὲ Ἀριστέου· ἢ χαῖρε.

Çeviri:

*İkinci yılda, Aristainetos kızı, Aristeos
eşi Eia (burada yatıyor). Hoşçakalın!*

2 ΑΡΙΣΤΑΙΝΕΙΤΟΥ *lapis*

1 Eia adının Nikaia'da görüldüğü yerlere ilişkin yayın bilgisi için bk. Öztürk – Pilevneli 2012, 192 vd. No: 5.

8. Lola/Lole'nin Mezarı

Kireçtaşından, sağ üst tarafı kırık bir mezar steli. Üzerinde parfüm şişesi, kadeh gibi günlük kullanımdaki eşyaların motifi yer almaktadır. Arka yüz ve kenarlar tamamen kaba bırakılmıştır.

Buluntu Yeri: Bolu İli, Göynük İlçesi, Narzanlar Köyü, Ali Kaymaz'ın evinin bahçesinde, çeşme olarak kullanılıyor. Yazıt köyün 4-5 km. kadar batısında bulunup söz konusu mekana getirilmiştir. Yazıtı bize gösteren ve yardımlarını esirgemeyen Ali Kaymaz'a teşekkür ederiz.

Ölçüler: Y: 1,50 m.; G: 90,5 cm.; D: 41,5 cm.; HY: 3,3-1,9 cm.

Env. No.: 72

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: A. Gündüz; Kalıp: –

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

[Ετους] η' Λολα Γατ[...AK.]

Çeviri:

8. yılında, filanca kızı Lola/Lole (burada yatıyor).

1 Yazıt oldukça tahrip olmuş durumdadır ve anlamlı bir sonuç çıkarmak oldukça zordur. Ancak Λολα ile başlayan bir isim söz konusudur. Bir kadın adı olan Λολα adının arkasından Γατ[...AK.] ile devam eden ifade, Lola'nın babasının adı olmalıdır. Λολα adı Makedonya'daki Pelagonia'dan bir kez geçmektedir (IG X. 2. 2, 158 = SEG 37, 577). Bu ad için ayrıca bk. LGPN IV s.v. "Λολα". Ancak, bu isim harf değişiminden ötürü Λολη⁵ de olabilir: Λολα = Λολη; -α'nın -η ile değişimi için bk. Gignac 1981, 4. Bu konuda ayrıca bk. Threatte 1996, 60-63. Lole adı Phrygia'dan (MAMA I 336; MAMA VII 541) ve Galatia'dan (RECAM II 343) bilinmektedir. Lola ya da Lole adı Nikaiia'dan ilk kez belgelenmektedir.

9. Marcus Aelius ile Paresia'nın Mezarı

Kireçtaşından üstü profilli alt ile sol üst kenarı kırık bir mezar taşı. Yazıtlı yüzün üst kısmı profilli ve profillin üstünde sağ kenarda bir akroter motifi bulunmaktadır. Yan ve arka yüzler düzlenmiştir.

Buluntu Yeri: Bolu İli, Göynük İlçesi, Gerişler Köyü, Köy Parkı'nın duvarının dışında. Yazıtın nereden geldiği bilinmiyor. Söz konusu yazıtı çalışırken yardımlarını esirgememeyen Köy Muhtarı Mehmet Özçayır'a teşekkür ederiz.

Ölçüler: Y: 97 cm.; G: 59 cm.; D: 63 cm.; HY: 2,1-4,2 cm.

Env. No.: 88.

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: E. Demirhan; Kalıp: –.

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

- Μάρκος Αἴλιος
2 Γράπ{π}τος ζῶν
ἐαυτῶ καὶ Παρισία
4 [τῆ] ἑαυτοῦ συνβ[ω]
[μνήμης ἔνεκεν(?)].

Çeviri:

Marcus Aelius Graptos hayattayken (bu mezarı) kendisine ve eşi Parisia'ya [anısından ötürü] (yaptırdı).

2 ΓΡΑΠΠΤΟΣ lapis

⁵ Λολη adı için ayrıca bk. Zgusta 1964, 823.

1 Μάρκος Αἴλιος Γράπτος vatandaşlık hakkını Roma İmparatoru Marcus Aurelius (M.S. 161-180) zamanında almış olmalıdır. Zira Marcus Aurelius, imparator Antoninus Pius tarafından M.S. 25 Şubat 138 yılında adoptif olarak imparator ailesine dahil edildikten sonra, *Marcus Aelius Aurelius Verus* adını almıştır⁶.

§ Daha önce bir başka yazıt aracılığıyla Nikaia'dan bilinen Γράπτος adı, ikinci kez belgelenmektedir (*INikaia* 1062).

3 Παρισία = Παρησία: -i'nin -η ile değişimi için bk. Laminger-Pascher 1973, 15 vd.

Yazıtta Roma vatandaşı olarak görülen Marcus Aelius Graptos ile eşi Paresia'nın baba adlarının yazılmamış olması dikkat çekmektedir.

10. Polemon, Drusilla ile Oğullar Basileides ve Asklepiodotos'un Mezarı

Kireçtaşından, alt kısmı kırılmış ya da kesilmiş, üstü profilli bir mezar sütunu. Üstünde bir zivana yuvası bulunmaktadır.

Buluntu Yeri: Bolu İli, Mudurnu İlçesi, Pelitözü Köyü, Pirlar Mahallesi Camii önü.

Ölçüler: Y: 90 cm.; Ç: 65 cm.; HY: 4,6-5,7 cm.

Env. No.: 45

Kayıt: F. Dönmez-Öztürk; Foto: H. S. Öztürk; Kalıp: –.

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

- Πολέμων Πρου-
 2 σίο[υ] καὶ Δρουσίλ-
 λης, ζήσας ἔτη λζ'
 4 καὶ καταλιπὼν υἱ-
 οὺς Βασιλείδην καὶ
 6 Ἀσ[κλ]ηπι[ό]δοτον ΔΙ
 [— — — —]. ΟΣ

Çeviri:

Prusias ve Drusilla'nın oğlu olan Polemon 37 yıl yaşadıktan sonra oğulları Basileides ile Asklepiodotos'u geride bırakarak (burada yatıyor).

2 v.d. Δρουσίλλα = Δρουσίλλη. Bir Roma *praenomen*'i olan Δρουσίλλα Nikaia ve Bithynia'dan ilk kez belgelenmektedir. -α'nın -η'ya dönüşmesi için bk. Gignac 1981, 4.

11. Solon'un(?) Mezarı

Mermerden bir mezar stelinin üst kısmı; geri kalan kısmının toprak içinde olduğu söyleniyor. Yazıtlı yüzey oldukça aşınmış. Üst kenar köşelerde akroter motifi ile ortasında günlük kullanıma ilişkin eşyalar yer almaktadır. Görünebilen sol üst kenar akroterler arasında ise çiçek motifi

⁶ Bk. Kienast 2004³, 137.

bulunmaktadır.

Buluntu Yeri: Bolu İli, Göynük İlçesi, Kızılkuyu Köyü, Merkez Mahalle'deki Ahmet Irmak'ın dedesinin metruk evinin giriş kapısının sağında. Söz konusu yazıtta Ahmet Irmak aracılığıyla ulaşılmıştır.

Ölçüler: Y: 58 cm.; G: 50 cm.; D: 44 cm.; HY: 2,4-3,2 cm.

Env. No.: 118.

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: E. Demirhan; Kalıp: –.

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

Σόλων Ἀρισ-
2 [ταινέτου? —]
— — — —

Çeviri:

Aristainetos oğlu Solon (burada yatıyor / Solon
[bu mezarı] filanca kişiye yaptırdı).

1 Σόλων adı Nikaia'dan ikinci kez belgelenmektedir. Daha önce Pamukova/Sakarya'daki bir yazıt-tan bilinmektedir (Adak – Akyürek-Şahin 2005, 142 vd. no: 8).

Mezar yazıtının devamı okunamadığı için, mezar sahibinin Solon'un kendisi mi olduğu ya da birisi için mi yaptırdığı bilinmemektedir.

12. Symmakhos'un(?) Mezarı

Kireçtaşında bir mezar stelinin üst yarısı.

Buluntu Yeri: Bolu İli, Göynük İlçesi, Arızlar Köyü, Kazım Gök'ün evinin önünde. Nereden ve ne zaman getirildiği bilinmiyor. Söz konusu yazıtta Mehmet Kök sayesinde ulaşılmıştır. Bu vesileyle kendisine teşekkür ederiz.

Ölçüler: Y: 70 cm.; G: 58 cm.; D: 48,5 cm.; HY: 4,2-4,6 cm.

Env. No.: 98

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: A. Gündüz; Kalıp: –

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

Ἔτους ζ'
2 [Σ]ύμμαχος
— — — —

Çeviri:

7. yılında, Symmakhos ---
(burada yatıyor?).

2 Σύμμαχος adı Nikaia'dan ikinci kez belgelenmektedir. Daha önce Göynük'ün Narzanlar Köyü'nde bir adak yazıtı üzerinde de bu isim geçmektedir (*INikaia* 1201). Symmakhos adı Bithynia Bölgesi'nde Prusias ad Hypium kentinden de bilinmektedir (Adak *et al.* 2008, 90–93 no: 17 = *SEG* 58, 1454).

Mezar yazıtının devamı olmadığı için mezar sahibinin Symmakhos mu olduğu ya da birisi için mi yaptırdığı bilinmemektedir.

CORRIGENDUM ET ADDENDUM

13. Eia'nın Mezarı (*Corrigendum*)

Kireçtaşından bir mezar taşı. Günümüze sağlam olarak ulaşmıştır.

Buluntu Yeri: Bolu İli, Göynük İlçesi, Kilciler Köyü, köy camisinin bahçe duvarında kullanılmış. Söz konusu köyde yardımlarını gördüğümüz Köy Muhtarı Hafız Ahmet'e teşekkür ederiz.

Ölçüler: Y: 165,5 m.; G: 82,5 cm.; D: 35,5 cm.; HY: 2,1-3,1 cm.

Env. No.: 73.

Edisyon: E. N. Akdoğu-Arca: 146 no: 2.

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: A. Gündüz; Kalıp: –.

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

Revizyondan Önce:

Ἔτους α' Εἰα Παπίου, γυνὴ δὲ Βερσο-
ρος Μητροβίου· χαίρε.

Revizyondan Sonra:

1.v.d. Πέρσο|ρος

Çeviri:

11. yılında. Papios kızı, Metrobios oğlu
Perseus'un eşi Eia (burada yatıyor).
Hoşçakalın!

1 Daha önceki yayında Βερσωρ olarak geçen şahıs adının, yazıtın yeniden okunmasıyla birlikte Perseus olduğu anlaşılmaktadır. Bu isim Nikaia'da ilk kez belgelenmektedir.

14. Stratoneikos'un Mezarı (*Addendum*)

Kireçtaşından bir mezar taşı. Günümüze sağlam olarak ulaşmış. En üstünde kimi büyük kimi küçük 6 tane zıvana yuvası yer almaktadır. Yazıt bir *tabula* içine yazılmıştır. Yan ve arka yüzler kaba bırakılmıştır.

Buluntu Yeri: Bolu İli, Göynük İlçesi, Kilciler Köyü, Mehmet Eren'in oğlu Ali Eren'in odunluğunun önünde.

Ölçüler: Y: 46 cm.; G: 1,79 cm.; D: 61 cm.; HY: 4,5-4 cm.

Env. No.: 78.

Edisyon: *INikaia* 1239

Kayıt: H. S. Öztürk; Foto: H. S. Öztürk; Kalıp: –

Tarih: M.S. II. yüzyıl.

Revizyondan Önce:

Στρατόνεικ[ος]

2 Παπίου νο-

μικός

4 ἔτων

•••

Revizyondan Sonra:

5 λε'

Çeviri:

35 yıl yaşayan, Papias oğlu avukat Stratoneikos (burada yatıyor).

BİBLİYOGRAFYA

- Adak – Akyürek-Şahin 2005 M. Adak – N. E. Akyürek-Şahin, “Katalog der Inschriften im Museum von Adapazarı”. *Gephyra* 2 (2005) 133-172.
- Adak *et al.* 2008 M. Adak, N. E. Akyürek-Şahin – M. Y. Güneş, “Neue Inschriften im Museum von Bolu (Bithynion/Klaudiopolis)”. *Gephyra* 5 (2008) 73–120.
- AnatSt* *Anatolian Studies.*
- ArkSan* *Arkeoloji ve Sanat Dergisi.*
- Bean – Mitford 1970 G. E. Bean – T. B. Mitford, *Journeys in Rough Cilicia 1964–1968*. Viena 1970.
- Coulton 2005 J. J. Coulton, “Pedestals as ‘altars’ in Roman Asia Minor”. *AnatSt* 55 (2005) 127–157.
- Çokbankir 2010 N. Çokbankir, “Modrena ve Nikaia Teritoryumundan Yeni Yazıtlar”. *Olba* 18 (2010) 323–345.
- Detschew 1957 D. Detschew, *Die Thrakischen Sprachreste*. Wien 1957.
- Drew-Bear 1978 T. Drew-Bear, *Nouvelles Inscriptions de Phrygie*. Zutphen 1978.
- EA* *Epigraphica Anatolica.*
- Gignac 1976 F. Gignac, *A Grammar of the Greek Papyri of the Roman and Byzantine Periods, Volume I: Phonology*. Milano 1976.
- Gignac 1981 F. Gignac, *A Grammar of the Greek Papyri of the Roman and Byzantine Periods, Volume II: Morphology*. Milano 1981.
- IG X. 2. 2* *Inscriptiones Graecae, X: Inscriptiones Epiri, Macedoniae, Thraciae, Scythiae. Pars II, fasc. 2: Inscriptiones Macedoniae Septentrionalis. Sectio Prima: Inscriptiones Lyncestidis, Heracleae, Pelagoniae, Derriopi, Lychnidi*. Eds. F. Papazoglu, M. Milin, M. Ricl – K. Hallof. Berlin 1999.
- IKlaud* *Die Inschriften von Klaudiu Polis*. Ed. F. Becker-Bertau. Bonn 1986.
- IKomana* *Die Inschriften von Komana (Hierapolis) in Kappadokien*. Ed. F. Baz. İstanbul 2007.
- INikaia* *Katalog der Antiken Inschriften des Museums von İznik (Nikaia)*. *IK* 9-10. Ed. S. Şahin. Bonn 1979-1987.
- Kienast 2004³ D. Kienast, *Römische Kaisertabelle: Grundzüge einer Römischen Kaiserchronologie*. Darmstadt 2004³.
- Kubínska 1968 J. Kubínska, *Les Monuments Funeraires dans les Inscriptions Grecques de l'Asie Mineure*. Warszawa 1968.
- Laminger-Pascher 1973 G. Laminger-Pascher, *Index Grammaticus zu den Griechischen Inschriften Kilikiens und Isauriens I* (mit 3 Textabbildungen). Wien 1973.
- LGNP IV* *A Lexicon of Greek Personal Names, Volume IV: Macedonia, Thrace, Northern Regions of The Black Sea Pontos to Ionia*. Eds. P. M. Fraser – E. Matthews. Oxford 2005.
- LGNP VA* *A Lexicon of Greek Personal Names, Volume VA: Coastal Asia Minor: Pontos to Ionia*. Ed. T. Corsten. Oxford 2010.
- LGNP VB* *A Lexicon of Greek Personal Names, Volume VB: Coastal Asia Minor: Caria to Cilicia*. Eds. J.-S. Balzat, R. W. V. Catling, É. Chiricat, F. Marchand – T. Corsten. Oxford 2013.
- MAMA* *Monumenta Asiae Minoris Antiqua, Volumes I-IX*. Eds. W. M. Calder *et al.* London 1929-1988.

- Merkelbach – Şahin 1983 R. Merkelbach – S. Şahin, “Eine Stolze Mutter von Sieben Söhnen”. *EA* 1 (1983) 57–58.
- Mitchell 1993 S. Mitchell, *Anatolia: Land, Men, and Gods in Asia Minor*. Oxford 1993.
MJH *Mediterranean Journal of Humanities*.
- Öztürk – Kılıç-Aslan 2012 H. S. Öztürk – S. Kılıç-Aslan, “Nikaia’dan Yeni Yazıtlar II”. *Gephyra* 9 (2012) 101–110.
- Öztürk – Pilevneli 2012 H. S. Öztürk – C. Pilevneli, “Nikaia’dan Yeni Yazıtlar III”. *MJH* II/2 (2012) 189–203.
- Öztürk 2011 H. S. Öztürk, “Nikaia’dan (Bithynia) Yeni Yazıtlar I”. *ArkSan* 137 (2011) 147–154.
- RECAM II *Regional Epigraphic Catalogues of Asia Minor, II: The Ankara District: The Inscriptions of North Galatia*. Eds. S. Mitchell, D. French – J. Greenhalgh. Oxford 1982.
- SEG *Supplementum Epigraphicum Graecum*.
- Threatte 1996 L. Threatte, *The Grammar of Attic Inscriptions, Volume. II: Morphology*. Berlin - New York 1996.
- Zgusta 1964 L. Zgusta, *Kleinasiatische Personennamen*. Prag 1964.